

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 6 września 2012 r. *

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 — Wykonanie — Podstawy zaskarżenia — Brak doręczenia dokumentu wszczynającego postępowanie — Kontrola przez właściwy sąd — Zakres — Znaczenie informacji zawartych w zaświadczeniu — Naruszenie porządku publicznego — Orzeczenie sądowe bez uzasadnienia

W sprawie C-619/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Augstākās tiesas Senāts (Łotwa) postanowieniem z dnia 10 grudnia 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 grudnia 2010 r., w postępowaniu

Trade Agency Ltd

przeciwko

Seramico Investments Ltd,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano (sprawozdawca), prezes izby, M. Safjan, M. Ilešič, E. Levits i M. Berger, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 8 lutego 2012 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Trade Agency Ltd przez V. Tihonovsa, zvērīnāts advokāts,
- w imieniu Seramico Investments Ltd przez J. Salimsa, zvērīnāts advokāts,
- w imieniu rządu łotewskiego przez M. Borkovec, A. Nikolajevu oraz przez I. Kalniņu, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzgo oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: łotewski.

- w imieniu Irlandii przez D. O'Hagana, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez A. Collinsa, SC,
- w imieniu rządu francuskiego przez G. de Bergues'a, B. Beaupère-Manokhę oraz N. Rouam, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez P. Gentilego, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu litewskiego przez D. Kriauciūnasa oraz R. Krasuckaitę, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez C.M. Wissels oraz B. Koopman, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu polskiego przez M. Szpunara, M. Arciszewskiego oraz przez B. Czech, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandes, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez S. Hathawaya, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez A. Henshaw, barrister,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez A.M. Rouchaud-Joët oraz A. Saukę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 26 kwietnia 2012 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 34 pkt 1 i 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 12, s. 1).
- 2 Wniosek ów został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy Trade Agency Ltd (zwaną dalej „Trade Agency”) a Seramico Investments Ltd (zwaną dalej „Seramico”) w przedmiocie uznania i wykonania na Łotwie, na podstawie rozporządzenia nr 44/2001, orzeczenia zaocznego wydanego przez High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Zjednoczone Królestwo).

Ramy prawne

Rozporządzenie nr 44/2001

- 3 Motywy 16–18 rozporządzenia nr 44/2001 mają następujące brzmienie:

„(16) Wzajemne zaufanie w wymiar sprawiedliwości w ramach Wspólnoty usprawiedliwia uznawanie orzeczeń wydanych w państwie członkowskim z mocy prawa, bez jakiegokolwiek szczególnego postępowania, z wyjątkiem przypadku sporu co do uznania.

(17) Z uwagi na owo wzajemne zaufanie jest również uzasadnionym, aby postępowanie o stwierdzenie wykonalności orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim przebiegało szybko i skutecznie. Stwierdzenie wykonalności orzeczenia musi więc następować niemal automatycznie, po dokonaniu zwykłego formalnego sprawdzenia przedłożonych dokumentów, bez możliwości uwzględniania przez sąd z urzędu którejkolwiek z przeszkód wykonania orzeczenia przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.

(18) Dla zachowania praw dłużnika do obrony musi mieć on jednak możliwość złożenia środka zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności w postępowaniu, w którym wysłuchane zostają obydwie strony, jeśli uważa, że zachodzi jedna z podstaw odmowy wykonania. Możliwość złożenia środka zaskarżenia musi istnieć również dla wnioskodawcy, jeśli jego wniosek o stwierdzenie wykonalności został oddalony”.

4 Artykuł 34 pkt 1 i 2 stanowi, co następuje:

„Orzeczenia nie uznaje się, jeżeli:

- 1) uznanie byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie;
- 2) pozwanemu, który nie wdał się w spór, nie doręczono dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiających mu przygotowanie obrony, chyba że pozwany nie złożył przeciwko orzeczeniu środka zaskarżenia, chociaż miał do tego możliwość”.

5 Artykuł 35 wskazanego rozporządzenia stanowi, co następuje:

„1. Orzeczenia nie uznaje się nadto, jeżeli jest ono sprzeczne z przepisami sekcji 3, 4 i 6 rozdziału II lub w wypadku przewidzianym w art. 72.

2. Przy badaniu podstaw jurysdykcji wymienionych w ust. 1 sąd lub inny właściwy organ państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, jest związany ustaleniami faktycznymi, na których sąd państwa członkowskiego pochodzenia oparł swą jurysdykcję.

3. Z zastrzeżeniem przepisów ust. 1, jurysdykcja sądu państwa członkowskiego pochodzenia nie może być przedmiotem ponownego badania. Przepisy dotyczące jurysdykcji nie należą do porządku publicznego w rozumieniu art. 34 pkt 1”.

6 Artykuł 36 wskazanego rozporządzenia stanowi, co następuje:

„Orzeczenie zagraniczne nie może być w żadnym wypadku przedmiotem kontroli merytorycznej”.

7 Artykuł 41 rozporządzenia nr 44/2001 ma następujące brzmienie:

„Po spełnieniu formalności przewidzianych w art. 53 następuje niezwłoczne stwierdzenie wykonalności orzeczenia bez badania według art. 34 i 35. Dłużnik w tym stadium postępowania nie ma możliwości złożenia jakiegokolwiek oświadczenia”.

8 Artykuł 42 wskazanego rozporządzenia stanowi:

„1. O orzeczeniu wydanym po rozpoznaniu wniosku o stwierdzenie wykonalności wnioskodawca zostaje niezwłocznie zawiadomiony w formie przewidzianej przez prawo państwa członkowskiego wykonania.

2. Stwierdzenie wykonalności i, o ile to jeszcze nie nastąpiło, orzeczenie doręcza się dłużnikowi”.
- 9 Artykuł 43 wskazanego rozporządzenia stanowi:
- „1. Każda ze stron może wnieść środek zaskarżenia od orzeczenia rozstrzygającego o wniosku o stwierdzenie wykonalności.
2. Środek zaskarżenia wnosi się do sądu wskazanego w wykazie w załączniku III.
3. Środek zaskarżenia jest rozpoznawany zgodnie z przepisami właściwymi dla postępowania, w którym wysłuchane zostają obydwie strony.
4. Jeżeli dłużnik nie wdaje się w spór przed sądem rozpoznającym środek zaskarżenia wnioskodawcy, art. 26 ust. 2–4 stosuje się także, gdy dłużnik nie ma miejsca zamieszkania na terytorium żadnego państwa członkowskiego.
5. Środek zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności należy wnieść w ciągu miesiąca od jego doręczenia. Jeżeli dłużnik ma miejsce zamieszkania w państwie członkowskim innym niż to, w którym nastąpiło stwierdzenie wykonalności, termin do wniesienia środka zaskarżenia wynosi dwa miesiące i biegnie od dnia doręczenia stwierdzenia wykonalności dłużnikowi osobiście lub w jego mieszkaniu. Przedłużenie tego terminu z powodu dużej odległości jest wyłączone”.
- 10 Artykuł 45 rozporządzenia nr 44/2001 stanowi:
- „1. Sąd rozpoznający środek zaskarżenia zgodnie z art. 43 albo art. 44 może odmówić stwierdzenia wykonalności albo je uchylić tylko z powodu jednej z przyczyn wymienionych w art. 34 i 35. Sąd wydaje orzeczenie niezwłocznie.
2. Orzeczenie zagraniczne nie może być w żadnym wypadku przedmiotem kontroli merytorycznej”.
- 11 Artykuł 54 wskazanego rozporządzenia ma następujące brzmienie:
- „Sąd albo inny właściwy organ państwa członkowskiego, w którym wydane zostało orzeczenie, wystawia, na wniosek, zaświadczenie, używając formularza według załącznika V do niniejszego rozporządzenia”.
- 12 Artykuł 55 wskazanego rozporządzenia stanowi:
- „1. Jeżeli zaświadczenie według art. 54 nie zostało przedstawione, sąd albo inny właściwy organ może wyznaczyć termin do jego przedstawienia lub poprzestać na dokumencie równorzędnym albo zwolnić od obowiązku przedstawienia zaświadczenia, jeżeli dalsze wyjaśnianie uzna za niekonieczne.
2. Na żądanie sądu albo innego właściwego organu przedstawia się tłumaczenie dokumentów. Tłumaczenie powinno być uwierzytelnione przez osobę do tego uprawnioną w jednym z państw członkowskich”.
- 13 W pkt 4.4 załącznika V do rozporządzenia nr 44/2001 przewidziano, że zaświadczenie wydawane przez sądy państwa członkowskiego, w którym wydane zostało orzeczenie, wskazuje „[datę] doręczenia dokumentu wszczynającego postępowanie, jeżeli orzeczenie wydane zostało w postępowaniu, w którym pozwany nie wdał się w spór”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 14 Seramico wytoczyła przed High Court powództwo przeciwko spółce Trade Agency oraz przeciwko Hill Market Management LLP o zapłatę 289 122,10 GBP.
- 15 Jak wynika z akt sprawy i zgodnie z informacjami przedstawionymi przez High Court, w zaświadczeniu wydanym na podstawie art. 54 rozporządzenia nr 44/2001 przez High Court wskazano, że dokument wszczynający owo postępowanie został doręczony stronom pozwanym w dniu 10 września 2009 r.
- 16 Jednakże w związku z tym, że Trade Agency nie przedstawiła jakiejkolwiek odpowiedzi na pozew, High Court wydał w dniu 8 października 2009 r. przeciwko owej spółce wyrok zaoczny, uzasadniając to w następujący sposób: „Nie udzieliła odpowiedzi na doręczony jej pozew. W związku z tym stwierdza się, że powinna zapłacić powódce 289 122,10 GBP wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wydania niniejszego orzeczenia oraz 130 GBP tytułem kosztów. W sumie powinna zapłacić skarżącej kwotę 293 582,98 GBP”.
- 17 W dniu 28 października 2009 r. Seramico wystąpiła do Rigās pilsētas Ziemeļu rajona tiesa (sądu okręgu północnego w Rydze) (Łotwa) z wnioskiem o uznanie i stwierdzenie wykonalności na Łotwie orzeczenia High Court. Do wniosku załączono odpis wskazanego orzeczenia oraz zaświadczenie sporządzone zgodnie z art. 54 rozporządzenia nr 44/2001.
- 18 Rigās pilsētas Ziemeļu rajona tiesa uwzględnił wskazany wniosek orzeczeniem z dnia 5 listopada 2009 r.
- 19 W dniu 3 marca 2010 r. Rigas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija (kolegium spraw cywilnych sądu regionalnego w Rydze) (Łotwa) oddaliło środek zaskarżenia wniesiony przeciwko wskazanemu orzeczeniu przez Trade Agency.
- 20 W związku z powyższym wskazana spółka wniosła skargę do Augstākās tiesas Senāts [izby sądu najwyższego (instancji kasacyjnej)], podnosząc, że wniosek o uznanie i stwierdzenie wykonalności na Łotwie orzeczenia High Court of Justice powinien zostać oddalony, po pierwsze, ze względu na naruszenie praw do obrony w toku postępowania w Zjednoczonym Królestwie w związku z brakiem powiadomienia tej spółki o wniesieniu powództwa do High Court of Justice, oraz po drugie, ze względu na oczywistą sprzeczność orzeczenia wydanego przez ów sąd z łotewskim porządkiem publicznym, bowiem orzeczenie to nie zostało w żaden sposób uzasadnione.
- 21 W tym względzie Augstākās tiesas Senāts wskazuje, po pierwsze, że prawdą jest, iż mając na uwadze ratio legis art. 54 rozporządzenia nr 44/2001, w przypadku gdy do orzeczenia zagranicznego sądu dołączone jest zaświadczenie – uwzględniając w szczególności zasadę wzajemnego zaufania do wymiaru sprawiedliwości wskazaną w motywach 16 i 17 owego rozporządzenia – sąd rozpatrujący wniosek o stwierdzenie wykonalności powinien się ograniczyć do odwołania się do informacji zawartych w owym zaświadczeniu w zakresie dotyczącym doręczenia dokumentów pozwanemu, bez żądania dalszych dowodów.
- 22 Jednakże, powołując się na wyrok z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie C-283/05 ASML, Zb.Orz. s. I-12041, pkt 29, sąd ów wskazuje, że tego rodzaju wniosek wydaje się sprzeczny z orzecnictwem Trybunału, w którym uznano, w świetle systemu ustanowionego na mocy rozporządzenia nr 44/2001, że poszanowanie praw strony pozwanej, która nie wdała się w spór, jest zapewnione poprzez podwójną kontrolę, wykonywaną również przez sąd rozpatrujący wniosek o uznanie lub stwierdzenie wykonalności orzeczenia zagranicznego.

- 23 Co się tyczy, po drugie, naruszenia łotewskiego porządku publicznego, Augstākās tiesas Senāts wskazał w tym kontekście na związek z prawami podstawowymi chronionymi na mocy europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”), względnie na mocy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).
- 24 W szczególności, biorąc pod uwagę, że art. 6 ust. 1 EKPC, któremu odpowiada art. 47 karty, był interpretowany przez Europejski Trybunał Praw Człowieka jako nakładający na sądy krajowe obowiązek wskazywania w orzeczeniach uzasadnień leżących u podstaw ich wydania, sąd krajowy uważa, że w świetle art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 powinno być możliwe udzielenie odmowy uznania orzeczenia zagranicznego naruszającego tego rodzaju obowiązek. Pozostają jednakże wątpliwości co do kwestii, czy orzeczenie takie jak orzeczenie omawiane w sprawie przed sądem krajowym, niezawierające jakichkolwiek argumentów dotyczących zasadności pozwu, jest rzeczywiście niezgodne ze wskazanym art. 47.
- 25 W tej sytuacji Augstākās tiesas Senāts postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy w sytuacji, gdy do orzeczenia zagranicznego sądu dołączone zostało zaświadczenie [...], lecz mimo to pozwany podnosi, że nie został mu doręczony pozew wszczynający postępowanie w państwie członkowskim pochodzenia, sąd państwa wezwanego, badając przeszkodę uznania określoną w art. 34 pkt 2 rozporządzenia nr 44/2001, jest uprawniony do samodzielnego przeprowadzenia dowodu co do prawdziwości informacji zamieszczonych w zaświadczeniu? Czy tak szeroki zakres właściwości sądu wezwanego państwa członkowskiego jest zgodny z zasadą wzajemnego zaufania do wymiaru sprawiedliwości, którą statuuje motyw 16 i 17 rozporządzenia nr 44/2001?
- 2) Czy orzeczenie wydane w postępowaniu, w którym pozwany nie wdał się w spór, w którym to orzeczeniu rozstrzygnięto spór bez zbadania ani przedmiotu pozwu, ani jego zasadności, oraz które nie zawiera żadnej argumentacji dotyczącej zasadności pozwu, jest zgodne z art. 47 [karty] i nie narusza ustanowionego w tym przepisie prawa pozwanego do sprawiedliwego procesu?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 26 W pierwszym pytaniu prejudycjalnym Augstākās tiesas Senāts zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 34 pkt 2 rozporządzenia nr 44/2001, do którego odsyła art. 45 ust. 1 owego rozporządzenia w związku z motywami 16 i 17 rozporządzenia, powinien być interpretowany w ten sposób, że wówczas, gdy pozwany wnosi środek zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności orzeczenia zaocznego wydanego w państwie członkowskim pochodzenia, do którego dołączono zaświadczenie, podnosząc, że nie doręczono mu pozwu wszczynającego postępowanie, sąd wezwanego państwa członkowskiego rozpatrujący ów środek zaskarżenia jest uprawniony do zbadania zgodności informacji zawartych w owym zaświadczeniu z materiałem dowodowym.
- 27 Celem udzielenia odpowiedzi na wskazane pytanie należy dokonać wykładni art. 34 pkt 2 rozporządzenia nr 44/2001 nie tylko w świetle brzmienia owego przepisu, lecz również biorąc pod uwagę system ustanowiony przez owo rozporządzenie i jego cele.
- 28 Co się tyczy systemu ustanowionego we wskazanym rozporządzeniu, z jego motywu 17 wynika, że postępowanie o stwierdzenie wykonalności w wezwanym państwie członkowskim orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim powinno obejmować jedynie zwykłe formalne sprawdzenie

dokumentów wymaganych w celu nadania wykonalności w wezwanym państwie członkowskim (zob. wyrok z dnia 13 października 2011 r. w sprawie C-139/10 Prism Investments, Zb.Orz. s. I-9511, pkt 28).

- 29 Po wniesieniu wniosku w tym przedmiocie, jak wynika z art. 41 rozporządzenia nr 44/2001, organy wezwanego państwa członkowskiego powinny w pierwszym stadium postępowania ograniczyć się do kontroli spełnienia tych formalności w celu stwierdzenia wykonalności tego orzeczenia. W konsekwencji w tym stadium postępowania nie mogą one przeprowadzać żadnego badania okoliczności faktycznych i prawnych sprawy rozstrzygniętej orzeczeniem, o którego wykonanie się wnosi (zob. ww. wyrok w sprawie Prism Investments, pkt 30).
- 30 W zastosowaniu art. 42 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001 owo stwierdzenie wykonalności powinno zostać doręczone dłużnikowi, ewentualnie wraz z orzeczeniem wydanym w państwie członkowskim pochodzenia, o ile nie zostało ono jeszcze doręczone.
- 31 Zgodnie z art. 43 rozporządzenia nr 44/2001 orzeczenie rozstrzygające o wniosku o stwierdzenie wykonalności orzeczenia może zostać zaskarżone przez pozwanego w drugim stadium postępowania. Podstawy zaskarżenia, które można powołać, są wyraźnie i w sposób wyczerpujący wymienione w art. 34 i 35 owego rozporządzenia, do których odsyła art. 45 rozporządzenia (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Prism Investments, pkt 32, 33).
- 32 Co się tyczy w szczególności podstawy wskazanej w art. 34 pkt 2 rozporządzenia nr 44/2001, do którego odsyła art. 45 ust. 1 owego rozporządzenia, należy stwierdzić, że zmierza ona do zapewnienia poszanowania praw pozwanego, który nie wdał się w spór w postępowaniu wszczętym w państwie członkowskim pochodzenia, poprzez system podwójnej kontroli (zob. ww. wyrok w sprawie ASML, pkt 29). Zgodnie z tym systemem sąd wezwanego państwa jest zobowiązany do udzielenia odmowy lub – w przypadku środka zaskarżenia – do uchylenia stwierdzenia wykonalności zagranicznego orzeczenia zaocznego, jeżeli pozew wszczynający postępowanie lub równoważny dokument nie został doręczony pozwanemu, który nie wdał się w spór, w czasie i w sposób umożliwiających mu przygotowanie obrony, chyba że pozwany nie złożył przed sądem państwa pochodzenia środka zaskarżenia przeciwko owemu orzeczeniu, chociaż miał do tego możliwość.
- 33 W tym kontekście jest bezsporne, że kwestia, czy pozwanemu doręczono pozew wszczynający postępowanie, stanowi istotny element faktyczny ogólnej oceny (zob. podobnie wyrok z dnia 16 czerwca 1981 r. w sprawie 166/80 Klomps, Rec. s. 1593, pkt 15, 18), która powinna zostać dokonana przez sąd wezwanego państwa członkowskiego w celu zbadania, czy pozwany dysponował czasem koniecznym na przygotowanie swej obrony lub na podjęcie kroków niezbędnych, by uniknąć wydania orzeczenia zaocznego.
- 34 Należy wskazać, że fakt, iż do orzeczenia zagranicznego dołączono zaświadczenie, nie może ograniczać zakresu oceny, którą powinien przeprowadzić wezwany sąd państwa członkowskiego w ramach podwójnej kontroli, podczas badania podstawy zaskarżenia wskazanej w art. 34 pkt 2 rozporządzenia nr 44/2001.
- 35 Należy, po pierwsze, stwierdzić, że jak wskazała rzecznik generalna w pkt 31 opinii, żaden przepis rozporządzenia nr 44/2001 nie zabrania w sposób wyraźny sądowi wezwanego państwa członkowskiego zbadania prawidłowości informacji faktycznych zawartych w zaświadczeniu, bowiem art. 36 i art. 45 ust. 2 rozporządzenia ograniczają zakaz kontroli merytorycznej jedynie do orzeczenia sądu państwa członkowskiego pochodzenia.
- 36 W dalszej kolejności należy wskazać, jak podkreśliła rzecznik generalna w pkt 35 opinii, że w zakresie, w jakim sąd lub organ właściwy do wydania owego zaświadczenia nie jest koniecznie organem, który wydał orzeczenie, w przedmiocie którego wniesiono o stwierdzenie wykonalności, informacje, o których mowa, mogą mieć jedynie charakter czysto oznajmujący, o wartości zwykłego

powiadomienia. Wynika to również z jedynie pomocniczego charakteru owego zaświadczenia. W jego braku na podstawie art. 55 rozporządzenia nr 44/2001 sąd wezwanego państwa członkowskiego, właściwy do stwierdzenia wykonalności, może uwzględnić równoważny dokument lub – jeśli uzna, że sprawa jest w tym względzie wyjaśniona w sposób wystarczający – zwolnić z obowiązku jego przedstawienia.

- 37 Wreszcie, jak również wskazała rzecznik generalna w pkt 44 opinii, należy stwierdzić, że z brzmienia załącznika V do omawianego rozporządzenia wynika, iż informacje zawarte w zaświadczeniu ograniczają się do wskazania „daty doręczenia dokumentu wszczynającego postępowanie, jeżeli orzeczenie wydano w postępowaniu, w którym pozwany nie wdał się w spór”, bez odwoływania się w tym zakresie do innych użytecznych informacji w celu sprawdzenia, czy pozwanemu umożliwiono obronę, w szczególności takich jak sposób doręczenia dokumentu lub adres pozwanego.
- 38 Z powyższego wynika, że w ramach badania podstawy zaskarżenia wskazanej w art. 34 pkt 2 rozporządzenia nr 44/2001, do którego odsyła art. 45 ust. 1 rozporządzenia, sąd wezwanego państwa członkowskiego jest uprawniony do dokonania samodzielnej oceny całości dowodów i w danym przypadku do przeprowadzenia w ten sposób weryfikacji ich zgodności z informacjami zawartymi w zaświadczeniu celem stwierdzenia, po pierwsze, czy pozwanemu, który nie wdał się w spór, doręczono pozew wszczynający postępowanie, i po drugie, czy owo ewentualne doręczenie zostało dokonane w czasie i w sposób umożliwiających mu przygotowanie obrony.
- 39 Wniosek ten potwierdzają cele realizowane przez rozporządzenie nr 44/2001.
- 40 Należy bowiem stwierdzić, że jak wynika z motywów 16 i 17 rozporządzenia, przewidziany przez nie system uznawania i wykonywania orzeczeń opiera się na wzajemnym zaufaniu do wymiaru sprawiedliwości w ramach Unii Europejskiej. Zaufanie takie wymaga nie tylko, aby orzeczenia sądowe wydawane w jednym państwie członkowskim były w pełni uznawane w innym państwie członkowskim, lecz również aby postępowanie o stwierdzenie wykonalności orzeczenia wydanego w tym ostatnim państwie przebiegało szybko i skutecznie (zob. ww. wyrok w sprawie Prism Investments, pkt 27).
- 41 W tym kontekście funkcja przypisana zaświadczeniu polega właśnie na ułatwieniu – w pierwszym stadium postępowania – stwierdzenia wykonalności orzeczenia wydanego w państwie członkowskim pochodzenia, w związku z czym jego wydawanie następuje niemal automatycznie, jak wyraźnie wskazano w motywie 17 rozporządzenia nr 44/2001.
- 42 Jednakże, jak wynika z utrwalonego orzecznictwa, przy realizacji tego celu nie może być w jakikolwiek sposób ograniczane prawo do obrony (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie ASML, pkt 23, 24 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 43 Trybunał orzekł już bowiem, że z motywów 16–18 rozporządzenia nr 44/2001 wynika w sposób wyraźny, iż przewidziany system środków zaskarżania przeciwko uznaniu lub wykonaniu danego orzeczenia ma na celu ustanowienie odpowiedniej równowagi pomiędzy z jednej strony wzajemnym zaufaniem do wymiaru sprawiedliwości w ramach Unii, a z drugiej strony poszanowaniem prawa do obrony, które przyznaje pozwanemu możliwość złożenia środka zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności w postępowaniu, w którym wysłuchane zostają obydwie strony, jeśli uważa, że zachodzi jedna z podstaw odmowy wykonania (zob. podobnie wyrok z dnia 28 kwietnia 2009 r. w sprawie C-420/07 Apostolides, Zb.Orz. s. I-3571, pkt 73).
- 44 W ramach owego drugiego stadium postępowania prowadzonego w wezwanym państwie członkowskim, wszczynanego jedynie wówczas, gdy pozwany wniesie środek zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności, rozporządzenie nr 44/2001 ustanowiło, jak przypomniano w pkt 32 niniejszego wyroku, mechanizm podwójnej kontroli, zmierzający do zapewnienia w szczególności poszanowania praw pozwanego, który nie wdał się w spór, nie tylko podczas postępowania

początkowego w państwie członkowskim pochodzenia (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie ASML, pkt 30), lecz również w ramach postępowania egzekucyjnego w wezwanym państwie członkowskim (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie ASML, pkt 31).

- 45 W związku z tym ograniczenie zakresu uprawnień kontrolnych, jakie przysługują w tym stadium postępowania sądowi wezwanego państwa członkowskiego, jedynie ze względu na przedstawienie zaświadczenia prowadziłyby do pozbawienia wszelkiej skuteczności kontroli, jaką sąd ów ma wykonywać, i w związku z tym stanowiłyby przeszkodę dla realizacji celu polegającego na zapewnieniu poszanowania praw do obrony ujętych w owym rozporządzeniu i wskazanych w jego motywie 18.
- 46 Mając na uwadze powyższe rozważania, na pytanie pierwsze należy udzielić odpowiedzi, że art. 34 pkt 2 rozporządzenia nr 44/2001, do którego odsyła art. 45 ust. 1 owego rozporządzenia w związku z motywami 16 i 17 rozporządzenia, powinien być interpretowany w ten sposób, że wówczas, gdy pozwany wnosi środek zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności orzeczenia zaocznego wydanego w państwie członkowskim pochodzenia, do którego dołączono zaświadczenie, podnosząc, iż nie doręczono mu pozwu wszczynającego postępowanie, sąd wezwanego państwa członkowskiego rozpatrujący ów środek zaskarżenia jest uprawniony do zbadania zgodności informacji zawartych w owym zaświadczeniu z materiałem dowodowym.

W przedmiocie pytania drugiego

- 47 W pytaniu drugim sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001, do którego odsyła art. 45 ust. 1 owego rozporządzenia, umożliwia sądowi wezwanego państwa członkowskiego udzielenia na podstawie klauzuli porządku publicznego odmowy wykonania zaocznego orzeczenia sądowego, w którym rozstrzygnięto spór bez zbadania zarówno przedmiotu pozwu, jak i jego zasadności, oraz które nie zawiera żadnej argumentacji dotyczącej zasadności pozwu, ze względu na to, że narusza ono prawo pozwanego do sprawiedliwego procesu ustanowione w art. 47 karty.
- 48 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzeczeniem art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 powinien być interpretowany w sposób ścisły, jako że stanowi on przeszkodę w realizacji jednego z podstawowych celów rozporządzenia. Powoływanie się na klauzulę porządku publicznego, o której mowa w art. 34 pkt 1 tego rozporządzenia, powinno mieć miejsce jedynie w wyjątkowych przypadkach (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Apostolides, pkt 55 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 49 W tym kontekście, jak również wynika z utrwalonego orzecznictwa, o ile na mocy zastrzeżenia zawartego w art. 34 pkt 1 rozporządzenia państwa członkowskie mają co do zasady swobodę określania wymogów swojego porządku publicznego zgodnie z własnymi koncepcjami krajowymi, o tyle wyznaczenie granic tego pojęcia następuje w drodze wykładni owego rozporządzenia (zob. wyroki: z dnia 28 marca 2000 r. w sprawie C-7/98 Krombach, Rec. s. I-1935, pkt 22; z dnia 11 maja 2000 r. w sprawie C-38/98 Renault, Rec. s. I-2973, pkt 27; ww. wyrok w sprawie Apostolides, pkt 56). W związku z tym chociaż do Trybunału nie należy ustalanie, jakie elementy obejmuje porządek publiczny państwa, należy do niego jednak kontrolowanie, w jakich granicach sąd państwa członkowskiego może powoływać się na to pojęcie, gdy odmawia uznania orzeczenia wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego (zob. ww. wyroki: w sprawie Krombach, pkt 23; w sprawie Renault, pkt 28; w sprawie Apostolides, pkt 57).
- 50 W tym względzie należy wskazać, że poprzez wprowadzenie zakazu kontroli merytorycznej orzeczenia zagranicznego art. 36 i art. 45 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001 stoją na przeszkodzie temu, by sąd wezwanego państwa członkowskiego odmówił uznania lub wykonania tego orzeczenia jedynie z powodu istnienia różnicy między normą prawną zastosowaną przez sąd państwa pochodzenia a normą, jaką zastosowałby sąd państwa wezwanego, gdyby to on orzekał w sprawie. Sądowi państwa

wezwanego nie wolno także badać prawidłowości oceny prawnej ani oceny stanu faktycznego dokonanych przez sąd państwa pochodzenia (zob. ww. wyroki: w sprawie Krombach, pkt 36; w sprawie Renault, pkt 29; w sprawie Apostolides, pkt 58).

- 51 W związku z tym powoływanie się na klauzulę porządku publicznego zawartą w art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 jest dopuszczalne jedynie w przypadku, gdy uznanie lub wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim naruszałoby w sposób niedopuszczalny porządek prawny wezwanego państwa członkowskiego, ponieważ naruszałoby jedną z zasad podstawowych. Naruszenie powinno stanowić oczywisty brak poszanowania normy prawnej uważanej za zasadniczą dla porządku prawnego wezwanego państwa członkowskiego lub prawa uznanego za podstawowe w tym porządku prawnym (zob. ww. wyroki: w sprawie Krombach, pkt 37; w sprawie Renault, pkt 30; w sprawie Apostolides, pkt 59).
- 52 Co się tyczy prawa do sprawiedliwego procesu, do którego odnosi się przedstawione pytanie, należy przypomnieć, że prawo to wynika ze wspólnych tradycji konstytucyjnych państw członkowskich i zostało potwierdzone w art. 47 akapit drugi karty, który, jak wynika z wyjaśnień tego artykułu, odpowiada art. 6 ust. 1 EKPC (zob. wyrok z dnia 22 grudnia 2010 r. w sprawie C-279/09 DEB, Zb.Orz. s. I-13849, pkt 32).
- 53 W tym względzie Trybunał orzekł, że z poszanowania prawa do sprawiedliwego procesu wynika wymóg, wedle którego każde orzeczenie sądu powinno być uzasadnione, aby umożliwić pozwanemu zrozumienie względów, z jakich wydano przeciwko niemu wyrok, oraz wniesienie odpowiednio i skutecznie środka zaskarżenia od owego orzeczenia (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie ASML, pkt 28).
- 54 Z powyższego wynika, że zasadniczo wezwany sąd państwa członkowskiego jest uprawniony do stwierdzenia, że orzeczenie zaoczne niezawierające oceny w zakresie dotyczącym przedmiotu, podstaw oraz uzasadnienia pozwu stanowi ograniczenie podstawowego prawa w porządku prawnym owego państwa członkowskiego.
- 55 W tym względzie Trybunał orzekł jednak, że prawa podstawowe nie stanowią prerogatyw absolutnych, lecz mogą zawierać ograniczenia, pod warunkiem że odpowiadają one celom interesu ogólnego, które osiągnąć ma rozpatrywany środek, i że nie stanowią, w świetle wyznaczonego celu, oczywistego i nieproporcjonalnego naruszenia tak gwarantowanych praw (zob. podobnie wyroki: z dnia 15 czerwca 2006 r. w sprawie C-28/05 Dokter i in., Zb.Orz. s. I-5431, pkt 75; z dnia 2 kwietnia 2009 r. w sprawie C-394/07 Gambazzi, Zb.Orz. s. I-2563, pkt 29; a także z dnia 18 marca 2010 r. w sprawach połączonych od C-317/08 do C-320/08 Alassini, Zb.Orz. s. I-2213, pkt 63).
- 56 W niniejszej sprawie rząd Zjednoczonego Królestwa wyjaśnił, że orzeczenie zaoczne takie jak orzeczenie wydane przez High Court of Justice w omawianej sprawie może zostać wydane jedynie wówczas, gdy z jednej strony powód doręczy pozew („claim form”) wraz ze szczegółowym opisem swych żądań („particulars of claim”), zawierającym wyczerpujące wskazanie podstaw prawnych i faktycznych leżących u genezy sporu, do których w sposób wyraźny odnosi się samo orzeczenie, a z drugiej strony pozwany, który został prawidłowo powiadomiony o skierowanym przeciwko niemu powództwie, nie przedstawi odpowiedzi na pozew lub nie wyrazi zamiaru jej przedstawienia w wyznaczonym terminie.
- 57 W tym systemie proceduralnym wydanie wskazanego orzeczenia zaocznego ma na celu zagwarantowanie szybkiego, skutecznego i niekosztownego przebiegu postępowania w przedmiocie dochodzenia niezakwestionowanych należności, mając na uwadze właściwe działanie wymiaru sprawiedliwości.
- 58 Należy przyznać, że ów cel może sam w sobie uzasadnić ograniczenie prawa do sprawiedliwego procesu w zakresie, w którym prawo to wymaga, aby orzeczenia sądowe były uzasadniane.

- 59 Jednakże sąd krajowy powinien ocenić, w świetle konkretnych okoliczności zawisłej przed nim sprawy, czy ograniczenie ustanowione w ramach sytemu proceduralnego Zjednoczonego Królestwa nie jest oczywiście nieproporcjonalne względem zamierzonego celu (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Gambazzi, pkt 34).
- 60 Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, jak wskazała również rzecznik generalna w pkt 83 opinii, że zakres obowiązku uzasadnienia może być różny w zależności od charakteru danego orzeczenia sądowego i powinien być badany w odniesieniu do postępowania rozpatrywanego całościowo i przy uwzględnieniu wszystkich istotnych okoliczności, uwzględniając gwarancje procesowe związane z tym orzeczeniem, w celu dokonania oceny, czy gwarancje te zapewniają zainteresowanym osobom możliwość wniesienia odpowiednio i skutecznie środka zaskarżenia od owego orzeczenia (zob. podobnie wyrok z dnia 2 maja 2006 r. w sprawie C-341/04 Eurofood IFSC, Zb.Orz. s. I-3813, pkt 66; a także ww. wyrok w sprawie Gambazzi, pkt 40, 45, 46).
- 61 W rozpatrywanej sprawie oznacza to, jak wskazała rzecznik generalna w pkt 88 i 89 opinii, że sąd krajowy może dokonać w szczególności oceny, czy – oraz w jaki sposób – Trade Agency powzięła wiadomość o szczegółowym opisie żądań Seramico oraz o przysługujących jej środkach zaskarżenia po ogłoszeniu wskazanego orzeczenia, celem zażądania jego zmiany lub uchylenia.
- 62 Mając na uwadze całość powyższych rozważań, na pytanie drugie należy udzielić odpowiedzi, że art. 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001, do którego odsyła art. 45 ust. 1 owego rozporządzenia, powinien być interpretowany w ten sposób, że sąd wezwanego państwa członkowskiego nie może na podstawie klauzuli porządku publicznego udzielić odmowy wykonania zaocznego orzeczenia sądowego, w którym rozstrzygnięto spór co do istoty bez zbadania zarówno przedmiotu pozwu, jak i jego zasadności, oraz które nie zawiera żadnej argumentacji dotyczącej zasadności pozwu, chyba że po dokonaniu całościowej oceny postępowania i przy uwzględnieniu wszystkich istotnych okoliczności stwierdzi on, że orzeczenie to stanowi oczywiste i nieproporcjonalne naruszenie prawa pozwanego do sprawiedliwego procesu, wskazanego w art. 47 akapit drugi karty, ze względu na brak możliwości wniesienia odpowiednio i skutecznie środka zaskarżenia od owego orzeczenia.

W przedmiocie kosztów

- 63 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 34 pkt 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, do którego odsyła art. 45 ust. 1 owego rozporządzenia w związku z motywami 16 i 17 rozporządzenia, powinien być interpretowany w ten sposób, że wówczas, gdy pozwany wnosi środek zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności orzeczenia zaocznego wydanego w państwie członkowskim pochodzenia, do którego to orzeczenia dołączono zaświadczenie sporządzone zgodnie z art. 54 wskazanego rozporządzenia, podnosząc, że nie doręczono mu pozwu wszczynającego postępowanie, sąd wezwanego państwa członkowskiego rozpatrujący ów środek zaskarżenia jest uprawniony do zbadania zgodności informacji zawartych w owym zaświadczeniu z materiałem dowodowym.**
- 2) **Artykuł 34 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001, do którego odsyła art. 45 ust. 1 owego rozporządzenia, powinien być interpretowany w ten sposób, że sąd wezwanego państwa członkowskiego nie może na podstawie klauzuli porządku publicznego udzielić odmowy**

wykonania zaocznego orzeczenia sądowego, w którym rozstrzygnięto spór co do istoty bez zbadania zarówno przedmiotu pozwu, jak i jego zasadności, oraz które nie zawiera żadnej argumentacji dotyczącej zasadności pozwu, chyba że po dokonaniu całościowej oceny postępowania i przy uwzględnieniu wszystkich istotnych okoliczności stwierdzi on, że orzeczenie to stanowi oczywiste i nieproporcjonalne naruszenie prawa pozwanego do sprawiedliwego procesu, wskazanego w art. 47 akapit drugi karty praw podstawowych Unii Europejskiej, ze względu na brak możliwości wniesienia odpowiednio i skutecznie środka zaskarżenia od owego orzeczenia.

Podpisy